

RECEȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2021

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2021

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL

privind implementarea proiectului din cadrul Programului de Stat (2020-2023)

PATRIMONIUL ACADEMIC UNIVERSITAR DIN RSS MOLDOVENEASCĂ:

INVESTIGAREA ȘI VALORIFICAREA BUNELOR PRACTICI

cu cifrul 20.80009.1606.11

Prioritatea Strategică

IV. Provocări societale

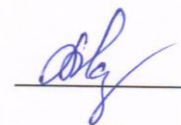
Conducătorul proiectului

ROTARU Liliana

Rectorul Universității de Stat
din Moldova

SAROV Igor

Președintele Senatului USM

SAROV Igor

L.S.

Chișinău 2021

1. Scopul etapei anuale conform proiectului depus la concurs

Definitivarea procesului de identificare și colectare a documentelor de arhivă și surselor orale necesare pentru realizarea studiului monografic și a volumului de documente

2. Obiectivele etapei anuale

1. identificarea, selectarea, analiza și fotocopierea documentelor din Arhiva de Stat a Federației Ruse,
2. identificarea persoanelor – posibili intervievați în scopul realizării scopului proiectului,
3. înregistrarea mărturiilor, informațiilor oferite de către cadrele didactico-științifice care au activat și a studenților care și-au făcut studiile universitare în perioada sovietică;
4. continuarea identificării și selectării documentelor din Arhiva Națională a Republicii Moldova, Arhiva Organizațiilor social-politice din Republica Moldova, Arhivele instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova (Chișinău, Bălți și Tiraspol), Arhiva Ministerului Educației,
5. culegerea textelor documentelor identificate în arhive,
6. redactarea științifică și sistematizarea documentelor de arhivă,
7. redactarea rezumatului în limba română a documentelor de arhivă,
8. elaborarea primului capitol al studiului monografic,
9. publicarea articolelor/studiilor științifice,
10. publicarea articolelor de popularizare a științei,
11. participarea la conferințe naționale și internaționale și diseminarea rezultatelor științifice,
12. organizarea unei conferințe științifice studențești,
13. organizarea conferinței științifice naționale cu participare internațională.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei anuale

1. deplasare la Moscova (Государственный архив Российской Федерации, Российский государственный исторический архив etc.);
2. identificarea documentelor relevante temei de cercetare în proiect din fondurile:
  - ✓ *arhivelor de stat din Republica Moldova* (ANRM, AOSPRM, ANRM. Filiala Tiraspol),
  - ✓ *ale arhivelor instituționale* (Arhivele instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova, înființate după 1944);
  - ✓ *arhivelor particulare* ale actanților învățământului superior din RSSM;
  - ✓ *arhivele de stat sovietice/ruse*. etc.
3. fotocopierea documentelor identificate în arhivele naționale, instituționale, personale și completarea bazei de documente fotocopyate (de arhivă);
4. elaborarea bazei de date de istorie orală prin:
  - ✓ identificarea și interviuarea persoanelor care au fost studenți/cadre didactice în instituțiile de învățământ superior în perioada cercetată;
  - ✓ colectarea înregistrărilor audio și documente fotografice/ alte documente cu referire la biografia și istoria universitară a intervievaților;
5. transcrierea și redactarea științifică interviurilor;
6. culegerea textelor documentelor identificate în arhive, redactarea științifică și sistematizarea lor;
7. elaborarea și publicarea volumelor I și II de documente la tema proiectului;

8. diseminarea rezultatelor cercetării în cadrul conferințelor naționale și internaționale și altor activități științifice;
9. elaborarea și publicarea articolelor de popularizare a rezultatelor cercetării;
10. elaborarea și publicarea articolelor/studiilor științifice în reviste, volume ale conferințelor științifice naționale și internaționale/culegeri de studii științifice etc.;
11. organizarea conferinței științifice naționale cu participare internațională *Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism*, 14-16 octombrie 2021, Chișinău, Republica Moldova;
12. colectarea, recenzarea științifică și pregătirea pentru publicare a volumului conferinței naționale cu participare internațională *Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* (planificat pentru publicare în 2022).
13. organizarea conferinței științifice a studenților Universității de Stat din Moldova „Contribuția primilor decani ai facultăților USM la crearea învățământului superior din RSS Moldovenească” (1 decembrie 2021, în colaborare cu Biblioteca Națională a republicii Moldova);

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei anuale

1. Identificarea documentelor relevante temei de cercetare în proiect din fondurile:
  - ✓ arhivelor de stat din Republica Moldova (ANRM, AOSPRM, Filiala Tiraspol a ANRM ANRM, Arhiva Academiei de Științe a Moldovei, fondurile Iachim Grosul, Pavel Sovietov, Natalia Gheorghiu, Nicolae Corlăteanu Elena M. Podgradskaia, Pavel Sovietov, Naum Narțov ș.a.);
  - ✓ arhivelor instituționale ale USM, USMF „Nicolae Testemițanu”, AMTAP, AȘM;
  - ✓ arhivelor particulare ale actanților învățământului superior din RSS Moldovenească (Iachim Grosul, Gheorghe Palade, Pavel Sovietov, Nicolae Corlăteanu, Natalia Gheorghiu, Boris Vizer, Ion Ețcu, Nicolae Testimițeanu ș.a.).
2. Deplasarea la locul de trai și înregistrarea audio a interviurilor cu 60 de persoane care au fost studenți/cadre didactice în instituțiile de învățământ superior în perioada cercetată și înregistrarea interviurilor.
3. Valorificarea contractului de colaborare CPV:79520000-5 dintre Universitatea de Stat din Moldova și Agenția Națională a Arhivelor prin identificarea, selectare și fotocopiarea a peste 300 de dosare din ANRM, AOSPRM, Filiala din Tiraspol a ANRM, Arhiva USM, Arhiva USARB.
4. Completarea bazei de date de documente inedite de arhivă și orale, relevante temei de cercetare în proiect cu: peste 300 de dosare din arhivele naționale, instituționale și personale:
  - ✓ 300 de dosare din arhivele naționale, instituționale și personale;
  - ✓ 60 de interviuri cu persoane care au fost studenți/cadre didactice în instituțiile de învățământ superior din RSS Moldovenească;
  - ✓ 100 fotografii/alte documente care reflectă biografia universitară a intervievaților și 60 înregistrări a interviurilor.
5. Clasificarea documentelor de arhivă și de istorie orală.
6. Organizarea și desfășurarea a seminarului de instruire redactarea interviurilor.
7. Transcrierea și redactarea științifică a 45 de interviuri.
8. Transcrierea a 250 de documente de arhivă cu referire la istoria învățământului superior

- din RSS Moldovenească în perioada 1947-1956.
9. Redactarea științifică, și elaborarea aparatului critic a 100 documente inedite de arhivă.
  10. Elaborarea a 100 de rezumate în limba română a documentelor de arhivă redactate în limba rusă.
  11. Valorificarea bazei de documente și elaborarea:
    - a. *Studiului introductiv* (10,25 coli de autor) *Nota asupra ediției*, aparatului critic și indicele de nume al volumului I de documente și materiale *Crearea și consolidarea sistemului de învățământ superior în RSSM*;
    - b. volumului II de documente de istorie orală *Recurs la memorie: învățământul superior în RSSM*;
    - c. volumului III de documente de arhivă *Învățământul superior în RSSM*.
  12. Completarea seriei HISTORIA UNIVERSITARIA, ISBN 978-9975-3454-5-3 cu 3 publicații:
    - a. ***Crearea și consolidarea sistemului de învățământ superior în RSSM. Studiu, documente și materiale.*** Editor Liliana Rotaru; referenți științifici Ion Eremia [et al.], Chișinău: Lexon Prim, 2021. 882 p. 56,29 c.a. ISBN 978-9975-3502-6-6.
    - a. ***Recurs la memorie: învățământul superior în RSSM***, 600 p. (planificat pentru tipar în luna decembrie 2021);
    - b. ***Învățământul superior din RSS Moldovenească. Bibliografie.*** 200 p. (planificat pentru tipar în luna decembrie 2021);
  13. Diseminarea rezultatelor cercetării prin participare cu rapoarte la conferințe și alte manifestări științifice naționale și internaționale, inclusiv:
    - a. conferințe internaționale – 9 conferințe - 5 persoane;
    - b. conferințe naționale cu participare internațională – 13 conferințe - 12 persoane;
    - c. conferințe naționale – 5 conferințe - 4 persoane;
  14. Publicarea materialelor științifice, inclusiv:
    - a. monografii -1 monografie;
    - b. capitole din monografii – 1 capitol;
    - c. volume de documente și materiale – 2 volume (882 p.+600 p.);
    - d. volum de bibliografie – 1 volum (200 p.)
    - e. articole în reviste din Registrul Național al revistelor de profil, Categoria B – 6 articole;
    - f. culegeri de lucrări științifice editate peste hotare – 1 articol;
    - g. culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova -1 articol;
    - h. în culegeri de lucrări ale conferințelor internaționale (peste hotare) – 1 studiu;
    - i. în culegeri de lucrări ale conferințelor internaționale (Republica Moldova) – 6 studii;
    - j. în culegeri ale conferinței științifice naționale cu participare internațională – 2 articole;
    - k. teze în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova) – 5;
    - l. teze în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare națională – 14;
    - m. în lucrările conferințelor științifice naționale - 3
    - n. articole de popularizare a științei – 1.
  15. Organizarea și desfășurarea Conferinței științifice naționale cu participare internațională ***Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism.*** 15

- octombrie 2021. Universitatea de Stat din Moldova.
16. Organizarea și desfășurarea Conferinței științifice naționale **Învățământului superior moldovenesc de profil jurnalistic până la și după căderea comunismului.** 25 iunie 2021. Universitatea de Stat din Moldova.
  17. Organizarea și desfășurarea Conferinței științifice naționale cu participarea studenților **Contribuția primilor decani ai facultăților USM la crearea învățământului superior din RSS Moldovenească.** 1 decembrie 2021, Biblioteca Națională a Republicii Moldova.
  18. Elaborarea și publicarea programul și rezumatelor conferinței **Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism:** Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău / comitetul științific: Șarov Igor [et al.] ; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. – Chișinău : CEP USM, 2021. – 32 p. ISBN 978-9975-158-48-0.
  19. Organizarea conferinței științifice a studenților **Contribuția primilor decani ai facultăților USM la crearea învățământului superior din RSS Moldovenească.** 1 decembrie 2021, Biblioteca Națională a Republicii Moldova.
  20. Întreținerea paginii de *Facebook* a proiectului PAUSRSSM <https://www.facebook.com/Patrimoniul-Academic-Universitar-din-RSS-Moldoveneasc%C4%83-1944-1991-107580087796170/>

5. Rezultatele obținute

Învățământul superior din Republica Moldova a moștenit sistemul educațional creat de sovietici după anexarea Basarabiei în 1940 și mai ales după reanexarea sovietică din 1944 și refacerea RSSM, cu toate calitățile, dar și problemele lui, inclusiv centralizarea excesiva și monopolizarea educației; uniformitatea structurilor educaționale la toate nivelurile; subordonarea completă a învățământului față de autoritățile de sovietice și de partid; un control ideologic riguros din partea partidului comunist al structurii și conținutului programelor de studii, al tehnologiilor educaționale și al vieții studenților și profesorilor; deznaționalizarea și militarizarea deghizată a învățământului; lipsa de atenție educațională spre anumite grupuri sociale, religioase și etnice; utilizarea tehnologiilor pedagogice autoritare și neglijarea creativității studenților și profesorilor și altele. După 30 de ani de independență a Republicii Moldova, specialiștii (inclusiv membrii ai echipei de cercetare din proiectul PAURSSM) constată în cercetările lor faptul că procesul de detașare de sistemul educațional de tip sovietic, inițiat la sfârșitul anilor '80 ai secolului trecut, s-a produs de multe ori formal, prin metode directive și a atins mai ales elementele/infiltrațiile ideologice și politice ale învățământului superior și mai puțin sau superficial sistemul de pregătire profesională. Și în cel de al doilea an de cercetare, echipa din proiect a continuat să studieze fenomenul învățământului superior din perioada sovietică, care deși puternic ideologizat și îndoctinat a produs o anumită perioadă specialiști de înaltă calificare pentru economia națională și a încercat să stabilească cauzele succeselor și insucceselor școlii superioare din RSSM, astfel încât să identifice bunele practici, dar și greșelile de evitat. Cercetările celor 10 angajați în proiect au fost inițiate într-un aproape vid izvoristic, astfel că scopul celei de a doua etapă a fost să se definitiveze procesul de identificare și colectare a documentelor de arhivă și a surselor orale necesare în arhivele sovietice/unionale (acum în Federația Rusă), cele naționale, cele

ale instituțiilor de cercetare și de învățământ superior care au activat în perioada sovietică și să se pună în circuitul științific prin publicarea volumelor de documente. Exploatând baza documentară, inițiată în anul 2020, cercetătoarea Liliana Rotaru a elaborat într-o ediție critică și a publicat primul volum de documente inedite de arhivă intitulat *Crearea și consolidarea sistemului de învățământ superior în RSSM. Studiu, documente și materiale*, în volum de 56,29 c.a. Volumul este prefațat de un studiu introductiv de 10,25 c.a. în care autorul a analizat contextul și condițiile/resursele în care a fost inițiată crearea sistemului de învățământ superior în RSSM în perioada 1940-1941 și cele de refacere a sistemului după 1944 până la 1947 – concluzionând că cele două etape alcătuiesc perioada de creare și consolidare a învățământului superior de tip sovietic în RSSM, sovieticii transplantând în Basarabia modelul școlii superioare sovietice. În lipsă aproape exhaustivă de personal științifico-didactic și potențiali studenți – regimul, aplicând mecanisme motivaționale sau prin determinare forțată, i-a importat din alte orașe și regiuni ale Uniunii Sovietice. Tot așa au acoperit și lipsa de literatură științifică, didactică și artistică, reușind într-o perioadă impresionant de scurt să creeze un șapte școli superioare, cinci dintre acestea la Chișinău, toate cu câte un corp profesoral rusolingv sau ruificat în mare parte și care desfășura activități didactice în limba rusă, în mare parte. În aceste condiții, învățământul superior sovietic realiza misiunea de formare profesională a specialiștilor de înaltă calificare și crearea a unei intelectualități autohtone, dar mai ales cea de sovietizare, rusianizare și rusificare a noii intelectualități „moldovenești” și prin ei, a întregii societăți din RSSM. Totodată, metodele, mecanismele și instrumentele de mobilizare a cadrelor didactice și a studenților în activități curriculare, științifice și extracurriculare au determinat anumite succese ale școlii superioare moldovenești și acestea urmează a fi identificate și analizate din perspectiva contemporană, astfel ca să poată servi drept bune practici pentru instituțiile de învățământ din Republica Moldova. Dar pentru a realiza scopul general al proiectului a fost nevoie (și mai este) de a continua acoperirea golului izvoristic prin identificarea și publicarea documentelor de arhivă, de a intervieva persoanele care și-au făcut studiile sau care au fost cadre didactice în perioada 1944-1991, precum și de a repertoria totalitatea scrierilor științifice, publicistice sau reportajelor jurnalistice care s-au scris despre școlile superioare.

Sursele examinate l-au determinat pe cercetătorul Ion Eremia să concluzioneze că în primii ani de după război puterea sovietică nu manifesta o încredere deplină față de românii-moldoveni din Basarabia, dar nici față de cei din fosta RASSM. Ținând cont de aceasta, investigarea vieții și activității personalităților de talia lui Iachim S. Grosul, care a fost primul decan al Facultății de Istorie și Filologie a USM și primul președinte al AȘM, merită o atenție sporită din partea posteriorității și o apreciere obiectivă a activității lor. Materialele examinate atestă limpede faptul că Iachim S. Grosul, deși educat în sistemul de învățământ sovietic din RASSM, înțelegea destul de bine lucrurile în ce privește adevărata identitate națională și lingvistică a moldovenilor, locul Basarabiei în Imperiul rus, care promova o acerbă politică de rusificare, dar în condițiile în care a activat și în virtutea funcțiilor pe care le-a ocupat în perioada sovietică, expunerea deschisă a convingerilor sale nu a fost posibilă, aceasta ducea în mod inevitabil la represalii din partea regimului sovietic, la marginalizare, excludere din sistemul educațional și chiar arest și deportare .

În condițiile pandemice ale anului 2021, când arhivele fie au fost închise perioade

îndeplungate, fie au avut un regim inflexibil de activitate, cercetătorii au valorificat contractului de colaborare CPV:79520000-5 încheiat în 2020 între USM și Agenția Națională a Arhivelor și au întreprins vizite de documentare la ANRM și AOSPRM. Au fost lucrate peste 500 de dosare din fondurile ANRM (2848, 2991, 3021, 1961, 1933, 3050, 3059, 3143, 3186, 3528, 3060, 3045, 3251, 2804, 3013, 2804, 3013, 3016, 3061, 3087, 3090 etc.) și AOSPRM (43, 51, 276) și au fost copiate circa 300 de dosare; la - au prelucrat fondurile nr. 12, 32, 43, 51, 121, 276, reușind să facă copii peste 200 de dosare. De asemenea, s-au făcut eforturi, limitate de carantină și pandemia, de a lucra cu fondurile instituționale ale USM, ale USMF, a AMTAP și a AȘM (au fost identificate cca 40 de dosare). Dosarele fotocopyate au completat baza de documente de arhivă. Drept rezultat au fost identificate, selectate, fotocopyate, clasificate, transcrise aproximativ 250 de documente de arhivă, iar cca 100 au fost redactate și rezumate în descrieri în limba română, astfel realizându-se o bună parte a volumului II de documente planificat spre publicare în anul 2022. În procesul de elaborare a celui de-al doilea volum de documente *Învățământul superior în RSSM*, care va cuprinde perioada 1947-1953 s-a stabilit că autoritățile universitare, dar și de cele de stat și de partid, reflectă mai degrabă situații dorite, decât situații reale, conducătorii instituțiilor încercând să retușeze realitatea din învățământul superior, astfel încât rapoartele lor să reflecte și să corespundă așteptărilor superiorilor lor. În această situație, documentele de istorie orală - memoriile cerute actanților școlii superioare sovietice au scopul să completeze, explice și să acopere golurile sau să retușurile documentelor oficiale. Colectarea, publicarea și includerea în circuitul și cercetarea științifică a surselor de istorie orală devine o etapă indispensabilă pentru obiectivizarea discursului științific.

Pentru interviuarea persoanelor care au fost studenți/cadre didactice în instituțiile de învățământ superior în perioada cercetată, în prima jumătate a anului 2020, cercetătorii s-au deplasat la locul de trai a 60 persoane și au realizat 60 înregistrări audio. În cadrul *Seminarului metodologic*, organizat la 14 septembrie 2021 în cadrul Universității de Stat din Moldova, cercetătorii au fost discutat asupra principiilor generale de redactare științifică a interviurilor și pregătirea lor pentru publicare. Interviurile sunt incluse în volumul II de documente *Recurs la memorie: învățământul superior în RSSM*, este intitulat este coordonat de dr. Ion Valer Xenofontov și prof. Georgeta Stepanov și va fi publicat în luna decembrie 2021 în seria HISTORIA UNIVERSITARIA.

Un alt instrument elaborat pe parcursul anului 2021 și pus la dispoziția cercetătorilor fenomenului învățământului superior sovietic de către membrii proiectului este lucrarea *Învățământul superior din RSSM. Bibliografie*, care repertoriază publicațiile științifice, articolele de presă, publicistica cu referire la acest subiect începând cu anul 1940 și până în prezent. Lucrarea este elaborată și planificată pentru tipar în luna decembrie 2021.

În baza surselor inedite de arhivă și a celor de istorie alternativă, cercetătorii angajați în acest proiect au realizat studii ale fenomenului învățământului superior din RSSM sub diferite aspecte: s-a cercetat politica națională și socială a regimului sovietic în și prin învățământul superior, cercetătorii ajungând la concluzia că politica sovietică de indigenizare sau de moldovenizare a învățământului superior a avut consecințe bicefale pentru societatea moldovenească din epocă, dar și în perspectivă. Pe de o parte, discriminarea pozitivă a reprezentanților națiunii autohtone – a moldovenilor (expresie din documentele sovietice) a constituit un lift social fără precedent pentru o serie de copii de

țărani, cărora li s-au deschis perspective de a-și schimba condiția socială și profesională, care au obținut posibilitatea de a ieși din mediul agricol și a intra în clasa intelectualilor sovietici, care beneficiau (mai ales după războiul sovieto-german) de anumite privilegii și de condiții de viață și de trai mult mai bune decât părinții lor. Pe de altă parte, copiii din mediul rural, înmatriculați la școlile superioare sovietice, au constituit miza regimului în intenția lui de a-și crea loialități naționale și sociale și fundament pentru sovietizarea și rusificarea populației din RSSM. În mai multe cazuri, regimul a reușit, or unii moldoveni „discriminați pozitiv” au exploatat această ocazie cu multă râvnă, devenind suport al regimului și promotori ai ideologiei comuniste și „constructori” fideli ai socialismului – cei cărora la sfârșitul anilor '80 și începutul anilor '90 li se spunea „mancurți”, în alte cazuri, însă, regimul nu a reușit deștrădăcinarea națională și aceste persoane au constituit mișcarea națională care a adus independența Republicii Moldova la 1991.

Alte aspecte cercetate au fost activitățile curriculare și extracurriculare a studenților de la diferite facultăți, cercetătorii concluzionând că anumite bune practici utilizate în RSSM (prezentarea rezultatelor științifice în fața potențialului angajator, dinamizarea vieții sportive, utilizarea excursiilor în scopuri educative și cognitive, menținerea legăturilor cu veteranii facultăților etc.) ar putea fi perpetuate și în prezent în activitatea curriculară și extracurriculară universitară.

Unul dintre subiectele de mare interes științific a fost contribuția unor profesori, savanți și conducători ai instituțiilor de învățământ superior la constituirea și dezvoltarea sistemului de educație de tip sovietic în RSSM. Interesul cercetătorilor pentru acest aspect al problemei este determinat de faptul că în condițiile în care în RSSM învățământul superior s-a constituit fără vre-o tradiție universitară, fără un bazin de recrutare a studenților, în aproape absența unei intelectualități (marea majoritate a intelectualilor basarabeni s-au evacuat în 1940 și 1944) și în condițiile penuriei postbelice, s-au găsit câțiva entuziaști care au crezut în posibilitatea funcționării unui învățământ superior și au depus tot efortul și diligența pentru a crea și consolida o școală superioară în RSSM. Punerea în valoare a unor personalități care au pus fundamenul învățământul universitar pe care îl moștenește Republica Moldova, poate oferi tinerilor noștri modele de sacrificiu și abnegație puse în serviciul învățământului și științei naționale, ar putea să-i motiveze să îmbrățișeze cariere universitare și academice în Republica Moldova ceea ce va contribui și la diminuarea procesului de migrație a tinerilor. Pe baza cercetărilor realizate în coautorat (împreună cu profesorii universitari Emil Ceban și Ion Bahnarel) Ion Valer Xenofontov a studiat biografia științifică și cariera universitară a profesorului universitar Gheorghe Baci, susținător al reformelor promovate de Nicolae Testemițanu, rector al Institutului de Stat de Medicină din Chișinău (1959–1963), ministru al Ocrotirii Sănătății al RSSM (1963–1968), acuzat de manifestări naționaliste.

Rezultatele cercetărilor respective s-au materializat în prezentarea, analiza și diseminarea investigațiilor în cadrul manifestărilor științifice naționale și internaționale și publicarea produselor cercetărilor științifice în reviste științifice/volume naționale și internaționale și în reviste și ziare naționale non-științifice. Astfel, cei 10 cercetători (4 unități) au participat cu rapoarte la: 9 conferințe științifice internaționale (2 peste hotare și 7 în Republica Moldova), 13 conferințe naționale cu participare internațională și 3 conferințe naționale.

Membrii echipei au organizat la 15 octombrie 2020 la Facultatea de Istorie și Filosofie

a USM conferința națională cu participare internațională *Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism*. Conferința a fost planificată cu participarea fizică a raportorilor în perioada 14-16 octombrie 2021, dar agravarea situației pandemice și interzicerea activităților, inclusiv științifice, cu prezență fizică a determinat organizarea conferinței în formatul on-line. Au participat 34 de cercetători de la diferite instituții de cercetare din Chișinău, Oradea, Cluj Napoca, Iași și Budapesta. De asemenea, au participat la conferință și masteranzii Facultății de Istorie și Filosofie a USM. Au fost publicate programul și rezumatele comunicărilor. Volumul de articole și studii elaborate în baza comunicărilor la conferință se va publica la începutul anului 2022. De asemenea, la 25 iunie 2021 a fost organizată conferința națională *Învățământului superior moldovenesc de profil jurnalistic până la și după căderea comunismului* cu participarea a 25 de cercetători din Republica Moldova.

Seria *Historia Universitaria*, ISBN 978-9975-3454-5-3, inițiată în 2020 a fost completată în anul 2021 cu trei volume: două volume de documente și un volum al bibliografiei istoriei învățământului superior din RSSM și cu o culegere de rezumate ale conferinței naționale cu participare internațională *Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism*. În scopul diseminării activităților și rezultatelor cercetării în proiect se menține o pagină pe rețelele de socializare.

Rezultatele cercetării au fost diseminate și în formă de publicații, cei 10 cercetători publicând în anul 2021 – 1 monografie, 1 capitol dintr-o monografie publicată peste hotare, 2 volume de documente și materiale, un volum de bibliografie, 17 de articole științifice, 23 de teze ale conferințelor științifice și 1 articol de popularizare a științei. Astfel, cei 10 cercetători (4 unități) au participat cu rapoarte la: 9 conferințe științifice internaționale (2 peste hotare și 7 în Republica Moldova), 13 conferințe naționale cu participare internațională și 5 conferințe naționale.

Membrii echipei au atras în cercetarea științifică și studenții de la ciclul I, licență de la facultățile de Istorie și Filosofie, Chimie și Tehnologie Chimică, Biologie și Geografie și Matematică, Litere și Jurnalism care elaborează cercetări științifice cu referire la istoria USM și care vor organiza la 1 decembrie 2021 la Biblioteca Națională a Republicii Moldova o conferință științifică studentescă cu tema: *Contribuția primilor decani ai facultăților USM la crearea învățământului superior din RSS Moldovenească*. Contribuțiile studenților sunt alcătuite din partea teoretică – un studiu asupra biografiei și activității decanului și partea practică – un film scurt (5-7 min.) despre personalitatea identificată. Filmulețele se vor posta pe site-ul PAURSSM și pe site-ul Facultății de Istorie și Filosofie a USM. Cercetările din acest an a problemei istoriei învățământului superior sovietic din RSSM au condus la identificarea și diseminarea unor studii de caz și bune practici aplicate în procesul de crearea și consolidare a corpurilor științifico-didactice ale instituțiilor, în politica de personal și de completare a contingentelor de studenți, de motivare a tinerilor să se înscrie la studii superioare și ulterior să accepte cariere științifice și/sau didactice în învățământul superior și în instituții de cercetare, bune practici de administrare a instituțiilor de învățământ superior în condiții de subfinanțare, de penurie materială și a deficitului de cadre, practici de adaptare a programelor de studii și cercetare la nevoile statului, experiențe ce țin de reformarea și optimizarea școlii superioare etc. Toate aceste studii de caz, bune practici identificate și analizate pot fi utilizate de responsabilii de sistemul de educație din Republica Moldova, autoritățile instituțiilor de

învățământ superior pentru reconsiderarea/ajustarea politicilor educaționale, științifice, manageriale, de personal etc. la nivel de stat și de instituție în parte.

6. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de publicații

Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în anul de referință în cadrul proiectului din Programul de Stat

Patrimoniul academic universitar din RSS Moldovenească:

investigarea și valorificarea bunelor practici

1. **Monografii** (recomandate spre editare de consiliul științific/senatul organizației din domeniile cercetării și inovării)

1.2. monografii naționale – 1

1. CEBAN, Emil, BAHNAREL, Ion, XENOFONTOV, Ion Valer. *Profesor universitar Gheorghe Baciu: savant, manager, om al cetății!* Lect.: Lidia Prisac, Chișinău, Combinatul Poligrafic, 2021, 385 p. ISBN 978-9975-129-89-3.

1.2 culegeri de documente – 2

1. ROTARU, Liliana (ed.). *Crearea și consolidarea sistemului de învățământ superior în RSSM. Studiu, documente și materiale.* Referenți științifici Ion Eremia [et al.], Chișinău: Lexon Prim, 2021. 882 p. ISBN 978-9975-3502-6-6.

2. *Recurs la memorie: învățământul superior în RSSM*, 600 p. (planificat pentru tipar în luna decembrie 2021);

2. Capitole în monografii naționale/internaționale - 1

1. ROTARU, Liliana. *Educație și învățământ în Republica Moldova (1990-2020).* În: *Panorama postcomunismului în Republica Moldova.* București: Polirom, 2021 (în curs de apariție)

3. Editor culegere de articole, materiale ale conferințelor naționale/internaționale - 2

1. ROTARU, Liliana (ed.). *Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism:* Conferința națională cu participare internațională: Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău/ comitetul științific: Șarov Igor [et al.], Chișinău : CEP USM, 2021. pp. 11-12. ISBN 978-9975-158-48-0.

2. ROTARU, Liliana (ed.). *Latinitate, Romanitate, Românitare:* Volumul conferinței științifice internaționale, Ed. a 4-a, 6-7 noiembrie 2020, Chișinău. Referenți științifici: Dan Octavian Cefruga [et al.], Chișinău: CEP USM, 2021 (Tipogr. „Foxtrot”), pp. 308-313. (Historia Universitaria). ISBN 978-9975-3454-5-3.

4. Articole în reviste științifice

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil. Categoria B - 6

1. CEBAN, Emil, BAHNAREL, Ion, XENOFONTOV, Ion Valer, Urmașul lui Hippocrates, prietenul lui Herodotus: profesorul universitar Gheorghe Baciu la 85 de ani. În: *Akados.* Revistă de știință, inovare, cultură și artă. Chișinău, nr. 3 (62), 2021 (în curs de publicare)

2. LUPAȘCU, Tudor, MALCOCI, Iulia, XENOFONTOV, Ion Valer. *Academicianul Antonie Ablov (1905-1978) între viața privată și activitatea științifică.* În: *Akados.* Revistă de Știință, Inovare, Cultură și Artă, 2021, nr. 1 (60), pp. 83-90. ISSN 1857-0461.

3. ROTARU, Liliana. *Constituirea sistemului de învățământ superior sovietic în RSSM (1940-1941).* În: *Tyragetia*, s. n. 2021, vol. XV [XXX], nr. 2, Istorie. Muzeologie, pp. 287-301. ISSN 1857-0240.

4. XENOFONTOV, Ion Valer. *Activități extracurriculare la Universitatea de Stat de*

- Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova. În: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria „Științe umanistice”*. 2021, nr. 4 (144), pp. 61-71. ISSN 2345-1009.
5. XENOFONTOV, Ion Valer. Aleea Savanților și Medicilor Iluștri: marcă identitară. În: *Dialogica. Revistă de studii culturale și literare*. 2021, anul III, nr. 2, pp. 98-102. ISSN:1857-2537.
  6. XENOFONTOV, Ion Valer. Condiția istoricului într-un spațiu marcat de clivaje identitare. În: *Akademios. Revistă de știință, inovare, cultură și artă*. Chișinău, nr. 3 (62), 2021 (în curs de publicare)
- 5. Articole în culegeri științifice naționale/internaționale**
- 5.1. culegeri de lucrări științifice editate peste hotare - 1**
1. ROTARU Liliana. Provincialism vs. pragmatism. Institutul Pedagogic din Cahul. În *In honorem Ion Șișcanu*. Editura Galați University Press. 1,71 c.a. (în curs de apariție).
- 5.2 culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova - 1**
1. PRISAC, Lidia, Secvențe din cotidianul profesorului Gheorghe Baciu. În: CEBAN, Emil, BAHNAREL, Ion, XENOFONTOV, Ion Valer, *Profesor universitar Gheorghe Baciu: savant, manager, om al cetății /Lect.: Lidia Prisac*, Chișinău, Combinatul Poligrafic, 2021, pp. 335-337. ISBN 978-9975-129-89-3
- 6. Articole în materiale ale conferințelor științifice**
- 6.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare) - 1**
1. STEPANOV, Georgeta. Высшее журналистское образование В Молдавской ССР: исторические аспекты. În: *Інновації та особливості функціонування ЗМІ України. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції*, 30 octombrie 2020. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020, p. 99-102. 119 p. ISBN 978-966-941-511-0. УДК 338(477) 0, 4 c.a.
- 6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova) - 6**
1. ROTARU, Liliana. O insulă a utopiei educaționale sovietice: Institutul Învățătoresc de la Soroca. În: *Latinitate, Romanitate, Românitare: Volumul conferinței științifice internaționale*, Ed. a 4-a, 6–7 noiembrie 2020, Chișinău/coordonator: Liliana Rotaru; referenți științifici: Dan Octavian Cepraga [et al.]. Chișinău: CEP USM, 2021 (Tipogr. „Foxtrot”), pp. 222-245. (Historia Universitaria). ISBN 978-9975-3454-5-3.
  2. ROTARU, Liliana. Încă un institut pedagogic în RSSM. De ce la Cahul? În: *Perspectivile și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației*. Vol. VIII, Partea 2. Cahul: USC, 2021. pp. 148-152. ISSN 2587-3563
  3. ROTARU, Liliana. Învățământul superior în anii independenței Republicii Moldova. În: *30 de ani de independență a Republicii Moldova*. Volumul conferinței științifice internaționale, 23-24 august 2021, Chișinău. (în curs de apariție)
  4. STEPANOV, Georgeta. Cartea didactică de profil jurnalistic din Republica Sovietică Socialistă Moldovenească. În: *Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului. Materiale conferinței științifice internaționale*, Chișinău, 8-9 octombrie 2020, Seria 22, vol. III. Chișinău: USP I. Creangă, 2020, p. 71-76. 355 p. ISBN 978-9975-46-452-9. 0, 4 c.a.
  5. STEPANOV, Georgeta. Învățământul superior de profil jurnalistic din RSS Moldovenească: evoluție și concept. În: *Perspectivile și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației*. Vol. VII. Coord. Sergiu Cornea. Cahul: US Cahul, 2020, p. 331-336. 471 p. ISBN 978-9975-88-061-9. 0,5 c.a.

6. XENOFONTOV Ion Valer, PRISAC Lidia, Școala auto a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova. În: *Latinitate, Romanitate, Românitățe*: Volumul conferinței științifice internaționale, Ed. a 4-a, 6–7 noiembrie 2020, Chișinău/coordonator: Liliana Rotaru; referenți științifici: Dan Octavian Cepraga [et al.]. – Chișinău : CEP USM, 2021 (Tipogr. „Foxtrot”), pp. 308-313. (Historia Universitaria). ISBN 978-9975-3454-5-3.

6.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională - 2

1. DRAGNEV, Demir; XENOFONTOV, Ion. De la operator radio militar la profesor universitar: Elena M. Podgradskaia. In: *Patrimoniul de ieri – implicații în dezvoltarea societății durabile de mâine*. Ediția a III-a, 11-12 februarie 2021, Chișinău-Iași, România: Academia de Științe a Moldovei, 2021, pp. 14-21. ISSN: 2558 – 894X.
2. ROTARU, Liliana. Patrimoniul nou, dar vechi. Școli superioare din RSSM. 1940-1941. În: *Cercetarea istoriei și patrimoniului cultural local în contextul dezvoltării durabile a societății*. Conferință științifică internațională. 24-25 septembrie 2021. Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău (în curs de apariție).

7. Teze ale conferințelor științifice

7.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova) - 5

1. DRAGNEV, Demir; XENOFONTOV, Ion. From the military radio operator to the university professor: Elena M. Podgradskaia. In: *Yesterday's heritage – implications for the development of tomorrow's sustainable society*. Ediția 3, 11-12 februarie 2021, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: 2021, pp. 89-91.
2. ROTARU, Liliana. Gender policy of the Soviet State in and through higher education in the Moldovan SSR. In: *Yesterday's heritage – implications for the development of tomorrow's sustainable society*. Ediția 3, 11-12 februarie 2021, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: 2021, pp. 191-192. ISSN 2558 – 894X.
3. ROTARU, Liliana. Politica de gender a statului sovietic în și prin învățământul superior din RSS Moldovenească. În: *Patrimoniul de ieri – implicații în dezvoltarea societății durabile de mâine*. Ediția a III-a, 11-12 februarie 2021, Chișinău. Iași, România: Academia de Științe a Moldovei, 2021, pp. 192.
4. ROTARU Liliana. „... o școală ce ne-ar întoarce la origini” – evoluția învățământului din Republica Moldova în ministeriatul lui Nicolae Mățcaș. În: Conferința științifică internațională *Latinitate, Romanitate, Românitățe*, Ediția a 4-a, Chișinău, 5-6 noiembrie 2021: Programul și rezumatele comunicărilor / comitetul științific: Liliana Rotaru [et al.]; comitetul de organizare: Liliana Rotaru [et al.], Chișinău: CEP USM, 2021. pp. 56-57. ISBN 978-9975-158-57-2.
5. XENOFONTOV, Ion Valer, Malcoci, Iulia. Academicianul Iuri Petrov (1921–1990) – unul din fondatorii Academiei de Științe a RSS Moldovenești. În: Conferința științifică internațională *Latinitate, Romanitate, Românitățe*, Ediția a 4-a, Chișinău, 5-6 noiembrie 2021: Programul și rezumatele comunicărilor / comitetul științific: Liliana Rotaru [et al.]; comitetul de organizare: Liliana Rotaru [et al.], Chișinău: CEP USM, 2021. pp. 54-55. ISBN 978-9975-158-57-2

7.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională -14

1. BURMENKO, Ludmila. Тираспольский государственный педагогический институт в период «мягкой десталинизации» 1953-1956 годов. În: *Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* : Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021,

- Chișinău / comitetul științific: Șarov Igor [et al.]; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. Chișinău : CEP USM, 2021. p. 28. ISBN 978-9975-158-48-0/.
2. DRAGNEV, Demir, XENOFONTOV, Ion Valer. Pavel Sovetov (1927–1991): un jurist între istorici. În: *Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* : Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău / comitetul științific: Șarov Igor [et al.]; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. Chișinău : CEP USM, 2021. pp. 14-15. ISBN 978-9975-158-48-0/.
  3. EREMIA, Ion. Iachim S. Grosul – decan și șef de catedră la Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Moldova. În: *Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* : Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău/comitetul științific: Șarov Igor [et al.] ; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. Chișinău: CEP USM, 2021. p. 14. ISBN 978-9975-158-48-0/.
  4. MALACENCO, Alexandru, ROTARU, Liliana. Rezistența antisovietică a intelectualității basarabene și securitatea. În: *Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism*: Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău/comitetul științific: Șarov Igor [et al.] ; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. Chișinău: CEP USM, 2021. pp. 20-22. ISBN 978-9975-158-48-0/.
  5. MALCOCI, Iulia, XENOFONTOV, Ion Valer. Un savant sub trei regimuri: academicianul Nicolae Corlăteanu (1915-2005). În: *Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism*: Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău / comitetul științific: Șarov Igor [et al.]; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. Chișinău : CEP USM, 2021. pp. 15-16. ISBN 978-9975-158-48-0/
  6. PRISAC, Lidia. Istoria medicinei la feminin: prof. univ. Natalia Gheorghiu (1914– 2001). În: *Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* : Conferința națională cu participare internațională: Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău/ comitetul științific: Șarov Igor [et al.] ; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. Chișinău : CEP USM, 2021. pp. 16-17. ISBN 978-9975-158-48-0/
  7. ROTARU Liliana. Indigenizarea învățământului superior din RSS Moldovenească: intenția regimului și „socotelile” intelectualității autohtone. În: *Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* : Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău / comitetul științific: Șarov Igor [et al.] ; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. – Chișinău : CEP USM, 2021. pp. 11-12. ISBN 978-9975-158-48-0/
  8. ROȘCA, Adrian. Perspectiva franceză asupra sistemului de învățământ sovietic. În: *Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* : Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău / comitetul științific: Șarov Igor [et al.] ; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. – Chișinău : CEP USM, 2021. pp. 27-28. ISBN 978-9975-158-48-0/
  9. STEPANOV G. Resursele umane în domeniul învățământului jurnalistic din RSS Moldovenească: modalități de constituire. În: *Integrare prin cercetare și inovare*.

- Conferința științifică națională cu participare internațională*, 10-11 noiembrie 2020. Rezumatele comunicărilor. Științe umanistice. Științe sociale. Științe juridice și economice. Chișinău: CEP USM, 2020, pp. 103-108. 258 p. ISBN 978-9975-152-48-8. 0,3 c.a.
10. STEPANOV, Georgeta. Viața studentească în RSS Moldovenească: activitatea curriculară și extracurriculară a studenților Facultății de Jurnalistică. În: *Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism*: Conferința națională cu participare internațională: Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău/comitetul științific: Șarov Igor [et al.]; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. Chișinău : CEP USM, 2021. pp. 11-12. ISBN 978-9975-158-48-0/.
  11. STEPANOV G. Formarea competențelor profesionale în învățământul superior de profil jurnalistic. În: *Book of abstracts. Materialele conferinței online 30 years of higher education in journalism and communication in Eastern Europe after 1989: From conquering the freedom of expression to embracing digital communication*, 20-21 mai 2021, p. 124-126. 143 p. 0,3 c.a.
  12. ȘAROV, Igor. Universitarii - vârful de lance al mișcării naționale din RSSM la sfârșitul anilor '80. În: *Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* : Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău comitetul științific: Șarov Igor [et al.] ; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. Chișinău : CEP USM, 2021. pp. 12-13. ISBN 978-9975-158-48-0/.
  13. ȘCLEARUC, Sorin. Specificul apariției muzicii occidentale în RSS Moldovenească în baza mărturiilor studenților Universității de Stat din Moldova (anii '70-'80). În: *Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism*: Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău/ comitetul științific: Șarov Igor [et al.]; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. Chișinău: CEP USM, 2021. pp. 18-19. ISBN 978-9975-158-48-0/.
  14. XENOFONTOV, Ion Valer. Discurs identitar la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău. Cazul Nicolae Testemițanu. În: *Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* : Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău/ comitetul științific: Șarov Igor [et al.]; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. – Chișinău : CEP USM, 2021. pp. 11-12. ISBN 978-9975-158-48-0/.

7.4. în lucrările conferințelor științifice naționale - 3

1. DRAGNEV, Demir; XENOFONTOV, Ion. Naum A. Narțov – primul profesor universitar și doctor (habilitat) în domeniul istoriei din Moldova sovietică. In: *Sesiunea științifică a Departamentului Istoria românilor, universală și arheologie*. Ediția VII, 4 iunie 2021, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: CEP USM, 2021, pp. 77-78. ISBN 978-9975-152-09-9.
2. ROTARU Liliana. Ex nihilo nihil fit sau cum au creat sovieticii școlile superioare în RSSM după anexarea Basarabiei din 1940. În: *Sesiunea științifică a Departamentului Istoria românilor, universală și arheologie*. Ediția VII, 4 iunie 2021, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: CEP USM, 2021, pp. 71-72. ISBN 978-9975-152-09-9.
3. XENOFONTOV, Ion. „Problema națională” la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău. In: *Sesiunea științifică a Departamentului Istoria românilor, universală și arheologie*. Ediția VII, 4 iunie 2021, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: CEP USM,

2021, pp. 79-80. ISBN 978-9975-152-09-9.

8. Alte lucrări științifice (recomandate spre editare de o instituție acreditată în domeniu)

8.1. cărți (cu caracter informativ) -1

1. *Învățământul superior din RSS Moldovenească. Bibliografie.* 200 p. (planificat pentru tipar în luna decembrie 2021);

8.3. atlase, hărți, albume, cataloage, tabele etc. (ca produse ale cercetării științifice)

9. Brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală, materiale la saloanele de invenții

10. Lucrări științifico-metodice și didactice

10.2. manuale pentru învățământul universitar (aprobate de consiliul științific /senatul instituției) -1

1. XENOFONTOV Ion Valer, *Istoriografie românească* (Istoria Românilor în Epoca Contemporană). Suport de curs /Referenți științifici: Liliana Rotaru, Valentin Burlacu; resp. de ed.: Lidia Prisac, Chișinău, Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova, 2021, 80 p. (3,7 coli de autor) (în curs de apariție)

7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului

Investigarea detaliată și obiectivă a istoriei învățământului superior din RSS Moldovenească are un puternic impact științific, îndeosebi pentru științele socio-umanistice și cu un impact social și politic. În primul rând, pentru că s-au elaborat instrumente de lucru în forma unei bibliografii exhaustive, operabil în cercetarea de ordin istoric, lingvistic, sociologic, precum și interdisciplinar. Publicarea celor două culegeri de documente și a materialelor cercetării constituie o solidă bază argumentativă și servește drept imbold pentru continuarea/ aprofundarea cercetărilor ulterioare în domeniu. În al doilea rând, bunele practici ale învățământului din perioada sovietică, istoria unor mari personalități care au activat în perioada sovietică în calitate de cadre didactico-științifice și științifice și au ocupat înalte posturi de conducere în sistemul educațional și sovietic, contribuie la pacificarea și armonizarea socială și interetnică în Republica Moldova. Rezultatele cercetărilor, fiind publicate, constituie un suport teoretico-științific pentru autoritățile statului, în procesul de îmbunătățire a politicilor educaționale, politicilor de armonizare a relațiilor interetnice în Republica Moldova și de apropiere a celor două maluri ale Nistrului și reintegrare a țării. Multiperspectivitatea și obiectivitatea cercetării patrimoniului academic universitar contribuie la eficientizarea educației istorice și civice a cetățenilor din Republica Moldova.

8. Infrastructura de cercetare utilizată în cadrul proiectului

Două telefoane mobile, utilizate pentru scanarea și fotografierea documentelor inedite de arhivă și pentru înregistrarea interviurilor cu persoanele intervievate

Un laptop utilizat pentru lucrări de redactare, elaborare, realizarea ședințelor cu membrii proiectului, a seminarelor metodice și a conferințelor științifice.

9. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului

În scopul realizării scopului și obiectivelor proiectului, membrii echipei de cercetare:

1. în baza Contractului de colaborare CPV:79520000-5, încheiat la 23 octombrie 2020 între Universitatea de Stat din Moldova și *Agenția Națională a Arhivelor* colaborează cu Arhiva Națională a Republicii Moldova, Arhiva Organizațiilor Social-Politice din Republica

Moldova, cu Filiala din Tiraspol a ANRM în scopul valorificării fondului de documente păstrate în arhivele naționale și fotocopierea fondurilor arhivelor naționale cu referire la tematica proiectului;

2. în baza Acordului de colaborare dintre Facultatea de Istorie și Filosofie a Universității de Stat din Moldova și *Biblioteca Națională a Moldovei* încheiat în 29 octombrie 2021 colaborează cu biblioteca în scopul valorificării fondului bibliografic de către cercetătorii din proiect, dar mai ales de către studenții care elaborează comunicări științifice pentru conferința studentescă *Contribuția primilor decani ai facultăților USM la crearea învățământului superior din RSS Moldovenească*, care se va desfășura la 1 decembrie 2021 în incinta Bibliotecii Naționale din Moldova;
3. pe parcursul activității de identificare a surselor documentare am avut o colaborare fructuoasă cu *Arhiva Centrală a Academiei de Științe a Moldovei*, colaboratorii cărora, cu toată bunăvoința, ne-au pus la dispoziție materialele solicitate;
4. colaborează cu instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova care le moștenesc pe cele create în perioada sovietică: *Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Universitatea Agrară de Stat din Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Universitatea Tehnică a Moldovei, Universitatea de Stat „Alecă Russo” din Bălți, Universitatea de Stat din Tiraspol* în scopul valorificării fondului lor arhivistic, pentru identificarea persoanelor care au fost studenți sau/și profesori în perioada sovietică și pentru valorificarea memoriei acestora;
5. colaborează cu *Muzeul de Istorie a Orașului Chișinău, Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală din Chișinău* și cu *Muzeul de istorie al Universității Taras Șevcenko din Tiraspol* în scopul valorificării fondurilor lor documentar, dar și pentru organizarea manifestărilor științifice etc.

10. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului

În scopul realizării scopului și obiectivelor proiectului, membrii echipei de cercetare colaborează cu colegii-istorici, arhiviști, bibliotecari, muzeografi care cercetează tematici similare sau conexe de la Facultatea de Istorie, Relații Internaționale, Științe Politice și Științele Comunicării a Universității din Oradea; cu Facultatea de Istorie a Universității din București, Universitatea Europeană „Drăgan” din Lugoj, cu Arhiva Istorică a Serviciilor Secrete de Stat din Ungaria și Serviciul Cercetare, Editare al Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS). Colaborarea s-a materializat prin:

1. participarea cercetătorilor din proiect la conferințele organizate de partenerii enumerați
2. prin participarea colegilor din universitățile, instituțiile de cercetare, arhivele din afara Republicii Moldova la evenimentele științifice organizate în cadrul proiectului PAURSSM;
3. prin acordarea de asistență în procesul de cercetare, elaborare a materialelor științifice.

11. Dificultățile în realizarea proiectului.

Organizatorice și cele legate de resursele umane:

1. În condițiile alternanței fluxurilor și refluxurilor pandemiei de Covid-19, instituțiile de învățământ superior și științifice, arhivele, editurile, bibliotecile și alte instituții și organizații conexe cercetărilor planificate în cadrul proiectului, au avut programe de activitate strict restricționate și au optat pentru un regim restrictiv de acces. În legătură cu acest fapt:
  - a. procesul de identificare și colectare a surselor de arhivă și a celor de istorie orală s-a realizat cu dificultate, într-un ritm și cu o periodicitate adaptată regimului de funcționare

- a instituțiilor respective. Restricțiile impuse de situația epidemiologică au extins etapele de lucru în proiect și, respectiv, termenele de realizare a obiectivelor propuse;
- b. deplasările în orașele universitare din Republica Moldova, la arhivele raionale și arhivele din Federația Rusă, planificate pentru realizarea scopului propus, au fost anulate, astfel, colectarea documentelor inedite (fără de care este imposibil de realizat integral scopul proiectului) s-a amânat până la ridicarea restricțiilor raportate la pandemia de Covid-19;
  - c. s-a realizat un număr necesar de interviuri cu persoane-actanți ai învățământului superior din RSS Moldovenească, dar procesul de deplasare în localitatea de trai a interviuatului s-a realizat cu dificultate. De asemenea, mai multe persoane, care sunt la o vârstă respectabilă și intrând în categoria de risc au refuzat întâlnirea cu intervievatorul, iar pentru că nu au competențe digitale necesare, interviul nu a putut fi realizat nici on-line. Amânarea interviurilor a determinat o anumită întârziere a procesului de definitivare a volumului II de documente de istorie orală;
  - d. refluxul pandemiei a determinat planificarea ediției a II-a a conferinței naționale cu participare internațională cu prezență fizică, iar intensificarea pandemiei în octombrie 2021 a obligat transferarea lucrărilor conferinței în format on-line, fapt ce a determinat retragerea unor participanți din conferință;
2. O parte a cercetătorilor, mai ales cei tineri au solicitat reducerea normei de angajare și respectiv a sarcinilor din cauza disproporției crase dintre solicitarea intensă și complexitatea activității de cercetare și remunerarea mai mult decât precară a activității științifice. Astfel, un șir de activități pentru realizarea obiectivelor stabilite au solicitat implicarea suplimentară și voluntară a doar câtorva membri din proiect.

Financiare:

1. Pandemia de Covid-19 face imposibilă realizarea unor activități proiectate, așa cum ar fi deplasările la arhivele din afara or. Chișinău, din afara Republicii Moldova, participarea la conferințe internaționale sau alte activități care au presupus interacțiune umană și deplasare. Solicităm transferarea resurselor financiare necheltuite din cauza neefectuării deplasărilor în anul următor și păstrarea lor în categoria cheltuieli de deplasare.
2. O bună parte a cercetătorilor, mai ales tinerii, din proiectul PAURSSM au renunțat la activitatea din cadrul proiectului din cauza remunerării excesiv de mică. De asemenea, cercetători consacrați au renunțat la salariul din proiect în favoarea altor remunerări care consideră ei, corespund statutului și autorității lor.

12. Diseminarea rezultatelor obținute **în proiect** în formă de prezentări la foruri științifice (comunicări, postere – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor, reflectate în p. 6)

n/o	Numele, prenumele, titlul științific al participantului	Titlul manifestării	Organizatori, țara, perioada desfășurării evenimentului	Titlul comunicării susținut	Date bibliografice (dacă au fost)
Manifestări științifice internaționale (în străinătate) -2					
1.	ROTARU Liliana, doctor	Conferința internațională de istorie <i>ACTA HISTORICA CIVITATIS LUGOSIENSIS</i>	Universitatea din Oradea, Centrul de studii interdisciplinare Oradea-Chișinău, Universitatea din Padova, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Europeană „Drăgan” Lugoj, România 17-19 septembrie 2021	Implicații externe în reformarea învățământului superior din Republica Moldova. Anul 1998 <i>(comunicare orală, înregistrată audio-video)</i>	-
2.	STEPANOV Georgeta, doctor habilitat	Conferința internațională 30 years of higher education in journalism and communication in Eastern Europe after 1989: From conquering the freedom of expression to embracing digital communication	Organizatori: Universitatea din București, România; Universitatea de Stat din Moldova; Universitatea „Sf. Kliment Odhirski” din Sofia, Bulgaria; Universitatea di Nishe, Serbia 20-21 mai 2021	Paradigma învățământului superior de profil jurnalistic până la și după independență <i>(comunicare orală)</i>	
Manifestări științifice internaționale (în Republica Moldova) - 7					
1.	MALCOCI Iulia,	Conferință științifică	Universitatea de Stat din	Academicianul Iuri Petrov	Conferința științifică

	XENOFONTOV Ion Valer, doctor	internațională <i>Latinitate, Romanitate, Românitare. Ediția V</i>	Moldova Universitatea din Oradea, Centrul de studii interdisciplinare Oradea- Chișinău, Universitatea din Padova Chișinău, Republica Moldova 4-6 noiembrie 2021	(1921–1990) – unul din fondatorii Academiei de Științe a RSS Moldovenești	internațională <i>Latinitate, Romanitate, Românitare</i> , Ediția a 4-a, Chișinău, 5-6 noiembrie 2021: Programul și rezumatele comunicărilor / comitetul științific: Liliana Rotaru [et al.] ; Chișinău : CEP USM, 2021. pp. 54-55.
2.	ROTARU Liliana, doctor	Conferință științifică <i>internațională Patrimoniul de ieri – implicații în dezvoltarea societății durabile de mâine</i> ”, Ediția a III-a	Academia de Științe a Moldovei Universitatea de Stat din Moldova, Centrul metropolitan de Cercetări Tabor, Iași, România, Biblioteca Națională a RM, Institutul de Etnologie al Academiei, Naționale de Științe a Ucrainei, Lviv	Gender policy of the Soviet State in and through higher education in the Moldovan SSR <i>(comunicare orală)</i>	Yesterday’s heritage – implications for the development of tomorrow’s sustainable society. Ediția 3, 11-12 februarie 2021, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: 2021, pp. 191-192.
3.	ROTARU Liliana, doctor	Conferință științifică internațională <i>Perspectivile și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației. Ediția VIII</i>	Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul, Republica Moldova 4 iunie 2021	Încă un institut pedagogic în RSSM. De ce la Cahul? <i>(comunicare orală)</i>	Perspectivile și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației Volumul VIII, Partea 2. Cahul: USC, 2021. pp. 148- 152. ISSN 2587-3563
4.	ROTARU Liliana, doctor	Conferință științifică internațională <i>30 de ani de independență a Republicii Moldova</i>	Universitatea de Stat din Moldova Centrul de excelență Institutul de istorie socială	Învățământul superior în anii independenței Republicii Moldova <i>(comunicare orală)</i>	

			„ProMemoria” Chișinău, 23-24 august 2021		
5.	ROTARU Liliana, doctor	Conferința științifico-practică națională dedicată aniversării a 75 de ani de la fondarea USM <i>Reabilitarea victimelor infracțiunii</i>	Departamentul Drept penal, Facultatea de Drept a USM (format on-line) 22 octombrie 2021	Depolitizarea învățământului superior din Republica Moldova și reabilitarea victimelor politicii de deznaționalizare <i>(comunicare orală)</i>	
6.	ROTARU Liliana, doctor	Conferință științifică internațională <i>Latinitate, Romanitate, Românitare. Ediția V</i>	Universitatea de Stat din Moldova Universitatea din Oradea, Centrul de studii interdisciplinare Oradea-Chișinău, Universitatea din Padova Chișinău, Republica Moldova 4-6 noiembrie 2021	„... o școală ce ne-ar întoarce la origini” – evoluția învățământului din Republica Moldova în ministeriatul lui Nicolae Mățaș <i>(comunicare orală)</i>	Conferința științifică internațională “Latinitate, Romanitate, Românitare”, Ediția a 4-a, Chișinău, 5-6 noiembrie 2021: Programul și rezumatele comunicărilor / comitetul științific: Liliana Rotaru [et al.], Chișinău : CEP USM, 2021. pp. 56-57.
7.	XENOFONTOV Ion Valer, doctor	Conferință științifică internațională <i>30 de ani de independență a Republicii Moldova</i>	Universitatea de Stat din Moldova Centrul de excelență Institutul de istorie socială „ProMemoria” Chișinău, 23-24 august 2021	Profesori de la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” în Parlamentul Independenței <i>(comunicare orală)</i>	
Manifestări științifice naționale cu participare internațională -13					
1.	DRAGNEV Demir, XENOFONTOV Ion Valer, doctor	Conferință națională cu participare internațională	Facultatea de Istorie și Filosofie Universitatea de Stat din	Pavel Sovietov (1927–1991): un jurist între istoric	<i>Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism</i> : Conferința

		<i>Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism” Ed. 2</i>	Moldova 14-16 octombrie 2021, Chișinău		națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău / comitetul științific: Șarov Igor [et al.] ; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. – Chișinău : CEP USM, 2021. pp. 14-15. ISBN 978-9975-158-48-0
2.	EREMIA Ion, doctor habilitat	Conferință națională cu participare internațională <i>Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism” Ed.2</i>	Facultatea de Istorie și Filosofie Universitatea de Stat din Moldova 14-16 octombrie 2021, Chișinău	Iachim S. Grosul – decan și șef de catedră la Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Moldova	<i>Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism</i> : Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău / comitetul științific: Șarov Igor [et al.] ; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. – Chișinău : CEP USM, 2021. p. 14. ISBN 978-9975-158-48-0
3.	MALACENCO Alexandru, ROTARU Liliana, doctor.	Conferință națională cu participare internațională <i>Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism” Ed.2</i>	Facultatea de Istorie și Filosofie Universitatea de Stat din Moldova 14-16 octombrie 2021, Chișinău	Rezistența antisovietică a intelectualității basarabene și securitatea.	În: <i>Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism</i> : Conferința națională cu participare internațională: Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău/ comitetul științific: Șarov Igor [et al.]; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. Chișinău : CEP USM,

					2021. pp. 20-22. ISBN 978-9975-158-48-0/.
4.	MALCOCI Iulia, XENOFONTOV Ion Valer, doctor.	Conferință națională cu participare internațională <i>Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism</i> ” Ed. 2	Facultatea de Istorie și Filosofie Universitatea de Stat din Moldova 14-16 octombrie 2021, Chișinău	Un savant sub trei regimuri: academicianul Nicolae Corlăteanu (1915–2005))	<i>Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism</i> : Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău / comitetul științific: Șarov Igor [et al.] ; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. – Chișinău : CEP USM, 2021. pp. 15-16. ISBN 978-9975-158-48-0
5.	PRISAC Lidia	Conferință națională cu participare internațională <i>Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism</i> ” Ed. II	Facultatea de Istorie și Filosofie Universitatea de Stat din Moldova 14-16 octombrie 2021, Chișinău	Istoria medicinei la feminin: Natalia Gheorghiu (1914-2001)	<i>Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism</i> : Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău / comitetul științific: Șarov Igor [et al.] ; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. – Chișinău : CEP USM, 2021. pp. 16-17. ISBN 978-9975-158-48-0
6.	ROȘCA Adrian.	Conferință națională cu participare internațională <i>Intellectualitatea</i>	Facultatea de Istorie și Filosofie Universitatea de Stat din Moldova	Perspectiva franceză asupra sistemului de învățământ sovietic.	Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism : Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele

		<i>română între ideologie, libertate academică și naționalism” Ed. II</i>	14-16 octombrie 2021, Chișinău		comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău / comitetul științific: Șarov Igor [et al.] ; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. – Chișinău : CEP USM, 2021. pp. 27-28. ISBN 978-9975-158-48-0/
7.	ROTARU Liliana, doctor	Conferință națională cu participare internațională <i>Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism” Ed. II</i>	Facultatea de Istorie și Filosofie Universitatea de Stat din Moldova 14-16 octombrie 2021, Chișinău	Indigenizarea învățământului superior din RSS Moldovenească: intenția regimului și „socotelile” intelectualității autohtone (<i>comunicare orală</i>)	<i>Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism</i> : Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău / comitetul științific: Șarov Igor [et al.] ; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. – Chișinău : CEP USM, 2021. pp. 11-12. ISBN 978-9975-158-48-0
8.	STEPANOV Georgeta, doctor habilitat	Conferință națională cu participare internațională <i>Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism” Ed. II</i>	Facultatea de Istorie și Filosofie Universitatea de Stat din Moldova 14-16 octombrie 2021, Chișinău	Viața studentescă în RSS Moldovenească: activitatea curriculară și extracurriculară a studenților Facultății de Jurnalistică	<i>Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism</i> : Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău / comitetul științific: Șarov Igor [et al.] ; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. – Chișinău : CEP USM, 2021. p. 31. ISBN 978-9975-158-48-0

9.	ȘAROV Igor, doctor	Conferință națională cu participare internațională <i>Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism</i> ” Ed. II	Facultatea de Istorie și Filosofie Universitatea de Stat din Moldova 14-16 octombrie 2021, Chișinău	Universitarii – vârful de lance al mișcării naționale din RSS Moldovenească la sfârșitul anilor '80 <i>(comunicare orală)</i>	<i>Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism</i> : Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău / comitetul științific: Șarov Igor [et al.] ; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. – Chișinău : CEP USM, 2021. pp. 12-13. ISBN 978-9975-158-48-0
10.	ȘCLEARUC Sorin	Conferință națională cu participare internațională <i>Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism</i> ” Ed. II	Facultatea de Istorie și Filosofie Universitatea de Stat din Moldova 14-16 octombrie 2021, Chișinău	Specificul apariției muzicii occidentale în RSS Moldovenească în baza mărturiilor studenților USM (anii '70-'80) <i>(comunicare orală)</i>	<i>Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism</i> : Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021, Chișinău / comitetul științific: Șarov Igor [et al.] ; comitetul de organizare: Rotaru Liliana. – Chișinău : CEP USM, 2021. p. 18. ISBN 978-9975-158-48-0
11.	XENOFONTOV Ion Valer, doctor	Conferință națională cu participare internațională <i>Intellectualitatea română între ideologie, libertate</i>	Facultatea de Istorie și Filosofie Universitatea de Stat din Moldova 14-16 octombrie 2021, Chișinău	Discurs identitar la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău. Cazul Nicolae Testemițanu <i>(comunicare orală)</i>	Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism : Conferința națională cu participare internațională : Programul și rezumatele comunicărilor, Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021,

		<i>academică și naționalism” Ed. 2</i>			Chișinău / comitetul științific: Șarov Igor [et al.] ; comitetul deorganizare: Rotaru Liliana. – Chișinău : CEP USM, 2021. p. 29. ISBN 978-9975-158-4
12.	XENOFONTOV Ion Valer, doctor	Conferință națională cu participare internațională <i>Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism” Ed. 2</i>	Facultatea de Istorie și Filosofie Universitatea de Stat din Moldova 14-16 octombrie 2021, Chișinău	Prezentarea cărții Борис Мариан. Штрафная зона. Воспоминания блатного студента. Кишинэу. Б.и. 2020 ISBN 978-9975-151-90-0	
13.	PRISAC Lidia	Conferință națională cu participare internațională <i>Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism” Ed. 2</i>	Facultatea de Istorie și Filosofie Universitatea de Stat din Moldova 14-16 octombrie 2021, Chișinău	Prezentarea volumului primei ediții a conferinței științifice naționale cu participare internaționale <i>O utopie devenită realitate: învățământul superior din RSS Moldovenească – de la planificare la reproducere/</i> Chișinău: S.n. 2020. ISBN 978-9975-3435-9-6	
Manifestări științifice naționale -5					
1.	DRAGNEV Demir, XENOFONTOV Ion, doctor	<i>Sesiunea anuală a Departamentului Istoria Românilor, Universală și Arheologie, ediția a VII-a</i>	Universitatea de Stat din Moldova 3-5 iunie 2021	Naum A. Narțov – primul profesor universitar și doctor (habilitat) în domeniul istoriei din Moldova sovietică	In: <i>Sesiunea științifică a Departamentului Istoria românilor, universală și arheologie</i> Ediția VII, 4 iunie 2021, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: CEP USM, 2021, pp. 77-78. ISBN 978-9975-152-09-9.

2.	ROTARU Liliana, doctor	<i>Sesiunea anuală a Departamentului Istoria Românilor, Universală și Arheologie, ediția VII</i>	Universitatea de Stat din Moldova 3-5 iunie 2021		
3.	ROTARU Liliana, doctor	<i>Conferință științifică Cercetarea istoriei și patrimoniului cultural local în contextul dezvoltării durabile a societății</i>	Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău 24-25 septembrie 2021	Patrimoniul nou, dar vechi. Școli superioare din RSSM. 1940-1941. <i>(comunicare orală)</i>	
4.	STEPANOV Georgeta, doctor habilitat	<i>Conferința națională Învățământului superior moldovenesc de profil jurnalistic până la și după căderea comunismului. 25 iunie 2021</i>	Universitatea de Stat din Moldova	Obiective ale procesului didactic în învățământul superior moldovenesc de profil jurnalistic de până la și după căderea comunismului	
5.	XENOFONTOV Ion, doctor	<i>Sesiunea anuală a Departamentului Istoria Românilor, Universală și Arheologie, ediția a VII-a</i>	Universitatea de Stat din Moldova 3-5 iunie 2021	„Problema națională” la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău.	In: <i>Sesiunea științifică a departamentului Istoria românilor, universală și arheologie</i> . Ediția VII, 4 iunie 2021, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: CEP USM, 2021, pp. 79-80. ISBN 978-9975-152-09-9.

- 13. Aprecierea și recunoașterea rezultatelor obținute în proiect** (premiu, medalii, titluri, alte aprecieri).
1. ROTARU, Liliana, XENOFONTOV, Ion Valer, (coord.). *O utopie devenită realitate: învățământul superior din RSS Moldovenească – de la planificare la reproducere*. Chișinău: Tipografia "Lexon-Prim", 2020, pp. 30-56. ISBN 978-9975-3454-5-3.
Diplomă de Excelență la Expoziția Europeană a Creativității și Inovării EUROINVENT'21, 20-22 mai 2021, Iași, România.
  2. ROTARU Liliana. Diploma Guvernului Republicii Moldova pentru activitate prodigioasă și contribuție substanțială la dezvoltarea științei, promovarea rezultatelor remarcabile în domeniul cercetării și inovării – Guvernul Republicii Moldova.
  3. ROTARU Liliana. Diplomă Onorifică a Universității de Stat din Moldova, în semn de recunoștință pentru contribuția substanțială adusă la dezvoltarea instituției, responsabilitate, eficiență și dedicație în exercitarea atribuțiilor de serviciu. 1 octombrie 2021
  4. XENOFONTOV Ion Valer, Diplomă de Excelență a Mitropoliei Chișinăului și a Întregii Moldove, 15 februarie 2021.
  5. XENOFONTOV Ion Valer, Diplomă onorifică a Universității de Stat din Moldova, în semn de recunoștință pentru contribuția substanțială adusă la dezvoltarea instituției, responsabilitate, eficiență și dedicație în exercitarea atribuțiilor de serviciu. 1 octombrie 2021
- 14. Promovarea rezultatelor cercetărilor obținute în proiect în mass-media - 5**
- **Emisiuni radio/TV de popularizare a științei -4**
1. XENOFONTOV Ion Valer, Despre Chișinăul de altădată. *TV. Primul în Moldova*. 27 ianuarie 2021.
  2. XENOFONTOV Ion Valer, Repere din istoria Universității de Stat din Moldova [Interviu acordat jurnalistei Daniela Gherman]. *Radio. Radio-Moldova*. 4 aprilie 2021.
  3. XENOFONTOV Ion Valer, Profesori de la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Tesmețianu” în Parlamentul Independenței [Interviu acordat reporterului Nicolae Becciu]. *Radio-Moldova*. 24 august 2021.
- **Articole de popularizare a științei -1**
- XENOFONTOV Ion Valer, PRISAC Lidia, Profesorul consacrat, Vladimir Potlog. În: *Învățătorul modern*, februarie, 2021.
- 15. Teze de doctorat / postdoctorat susținute și confirmate în anul 2021 de membrii echipei proiectului**
- 16. Materializarea rezultatelor obținute în proiect**
- La tema cercetată în proiecta fost elaborată și susținută, în anul 2021 teza de master: CHIRILCIUC Galina. *Istoria Facultății de Istorie a Universității de Stat din Moldova* (cond. șt.: Liliana Rotaru). Program de Master *Stat și Societate din perspectivă istorică*, Facultatea de Istorie și Filosofie, USM, 2021 (4 c.a.) teza de masterat a fost apreciată cu nota 10).
- Rezultatele științifice din cadrul proiectului au fost prezentate la disciplina *Istoria Românilor în epoca contemporană*. Titular: Ion Valer XENOFONTOV. Unitatea de conținut: Sistemul de învățământ superior în RSS Moldovenească (1944–1989). Ciclul I, Licență. Pentru

studenții anului II, cu frecvență la zi și pentru studenții anului III cu frecvență redusă. Program: Istorie; Istorie (Științe ale educației). Universitatea de Stat din Moldova. Facultatea de Istorie și Filosofie. Departamentul Istoria Românilor, Universală și Arheologie.

- Rezultatele științifice din cadrul proiectului au fost prezentate la disciplina *Istoriografie românească (Istoria Românilor în epoca Contemporană)*. Titular: Ion Valer XENOFONTOV. Unitatea de conținut: Istoriografia privind RSS Moldovenească în anii 1944–1991. Ciclul I, Licență. Pentru studenții anului III, cu frecvență la zi. Program: Istorie; Istorie (Științe ale educației); Istorie și limba engleză. Universitatea de Stat din Moldova. Facultatea de Istorie și Filosofie. Departamentul Istoria Românilor, Universală și Arheologie.

17. Informație suplimentară referitor la activitățile membrilor echipei în anul 2021

➤ *Membru/președinte al comitetului organizatoric/științific, al comisiilor, consiliilor științifice de susținere a tezelor - 22*

1. EREMIA Ion – membru al Comitetului științific al conferinței naționale cu participare internațională *Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021;
2. EREMIA Ion – membru al Comitetului științific al conferinței internaționale *Latinitate, Romanitate, Românitare*, ediția a V-a, 4-6 noiembrie 2021, Chișinău;
3. EREMIA Ion – membru al Comitetului de organizare a conferinței internaționale *Latinitate, Romanitate, Românitare*, ediția a V-a, 4-6 noiembrie 2021, Chișinău;
4. EREMIA Ion – președinte onorific al Comitetului științific al conferinței științifice internaționale ACTA HISTORICA CIVITATIS LUGOSIENSIS, Lugoj, România, 17-19 septembrie 2021;
5. EREMIA Ion, Membru al comitetului de organizare a Sesiunii Științifice a DIRUA, Ediția VII, dedicată aniversării a 10-a de la fondarea Centrului de Studii interdisciplinare „Silviu Dragomir”, Chișinău-Oradea, 4 iunie 2021
6. MALACENCO Alexandru, membru al Comitetului de organizare a conferinței naționale cu participare internațională *Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021;
7. PRISAC Lidia, membru al Comitetului științific al conferinței naționale cu participare internațională *Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021;
8. ROTARU Liliana, membru al Comitetului științific al conferinței științifice internaționale ACTA HISTORICA CIVITATIS LUGOSIENSIS, Lugoj, România, 17-19 septembrie 2021;
9. ROTARU Liliana, membru al Comitetului științific al conferinței naționale cu participare internațională *Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021;
10. ROTARU Liliana, membru al Comitetului științific al conferinței internaționale *Latinitate, Romanitate, Românitare*, ediția a V-a, 4-6 noiembrie 2021, Chișinău;
11. ROTARU Liliana, membru al Comitetului de organizare a conferinței naționale cu participare internațională *Intelectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021;
12. ROTARU Liliana, membru al Comitetului de organizare a conferinței internaționale *Latinitate, Romanitate, Românitare*, ediția a V-a, 4-6 noiembrie 2021, Chișinău;
13. ROTARU Liliana, membru al Comitetului de organizare a conferinței științifice

- internaționale *Patrimoniul de ieri – implicații în dezvoltarea societății durabile de mâine*, Chișinău, 11-12 februarie 2021, ediția a III-a;
14. ROTARU Liliana, președintele Comitetului național olimpic la disciplina școlară Istoria Românilor și Universală;
  15. ROȘCA Adrian, membru al Comitetului de organizare a conferinței naționale cu participare internațională *Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021;
  16. STEPANOV Georgeta, membru al Comitetului științific al conferinței naționale cu participare internațională *Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021;
  17. STEPANOV Georgeta, membru al Comitetului științific al conferinței internaționale *30 years of higher education in journalism and communication in Eastern Europe after 1989: From conquering the freedom of expression to embracing digital communication*. University of Bucharest, May 20-21, 2021
  18. ȘAROV Igor, membru al Comitetului științific al conferinței naționale cu participare internațională *Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021;
  19. ȘAROV Igor, președinte onorific al Comitetului științific al conferinței științifice internaționale ACTA HISTORICA CIVITATIS LUGOSIENSIS, Lugoj, România, 17-19 septembrie 2021;
  20. ȘCLEARUC Sorin, membru al Comitetului de organizare a conferinței naționale cu participare internațională *Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021;
  21. XENOFONTOV Ion Valer, membru al Comitetului științific al conferinței naționale cu participare internațională *Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021;
  22. XENOFONTOV Ion Valer, membru al Comitetului de organizare a conferinței naționale cu participare internațională *Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* Ed. a 2-a, 14-16 octombrie 2021;
  23. XENOFONTOV Ion Valer, membru al Comitetului de organizare a conferinței științifice internaționale „30 de ani de la proclamarea Independenței Republicii Moldova”. Chișinău, 23-24 august 2021;
  24. XENOFONTOV Ion Valer, membru al Comitetului național olimpic la disciplina școlară Istoria Românilor și Universală;
- **Redactor / membru al colegiilor de redacție al revistelor naționale / internaționale -6**
1. EREMIA Ion. *Destin Românesc*”. Membru al Colegiului de redacție al revistei.
  2. EREMIA Ion. “*Tyragetia*”. Membru al Colegiului de redacție al revistei.
  3. EREMIA Ion, *Balkanica Posnaniensia, Poznan (Polonia)*”. Membru al Colegiului de redacție al revistei.
  4. EREMIA Ion, *Studia Universitatis Moldaviae*. Membru al Colegiului de redacție al revistei.
  5. ROTARU Liliana. *STUDIA UNIVERSITATIS MOLDAVIAE*. Seria Științe umanistice. Membru al Consiliului academic.
  6. ROTARU Liliana. *PATRIMONIUL ISTORIC* (Asociația istoricilor din raionul Ungheni). Membru al Colegiului de redacție al revistei.

18. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect.

În cea de-a doua etapă, cercetarea a fost axată pe continuarea procesului de identificare, selectare, fotocopiere și clasificare a documentelor din arhivele naționale, instituționale și personale, precum și pe colectarea surselor de istorie orală. A fost creată o bază de date de peste 1.800 de dosare de arhivă și fotografii scanate/fotocopyate și circa 100 de înregistrări audio a interviurilor actanților învățământului superior în perioada sovietică. Rezultatele cercetărilor sunt materializate în: 1 monografie la tema proiectului și o contribuție științifică la o monografie publicată peste hotare, 2 volume de documente de cca 100 c.a. (unul de documente de arhivă și altul de istorie orală) în seria *Historia Universitaria*, 1 lucrare bibliografică a problemei cercetate, 17 articole științifice publicate în culegeri și reviste științifice, 23 de rezumate la conferințe naționale și internaționale și 27 de comunicări științifice la conferințe naționale și internaționale. Au fost organizate 2 conferințe: 1 națională cu participare internațională *Intellectualitatea română între ideologie, libertate academică și naționalism* (15.10.2021) la care au participat 34 de cercetători științifici din Republicii Moldova, România și Ungaria; s-a publicat programul și rezumatele manifestării științifice și 1 conferință națională cu genericul *Învățământului superior moldovenesc de profil jurnalistic până la și după căderea comunismului* (25 iunie 2021). Cantitatea medie a publicării materialelor științifice realizată de un cercetător științific o constituie peste 4 unități per persoană, depășind volumul planificat. Cantitatea de prezentări la manifestările științifice naționale și internaționale ale executorilor de proiect a constituit 24 de unități – la fel depășind volumul planificat de peste două ori. Impactul științific și social al rezultatelor științifice este unul valoros din punct de vedere teoretic, influențând mai ales științele socio-umanistice, dar se reflectă și sub aspect practic în sfera socială și politică. În primul rând, pentru că s-au elaborat instrumente de lucru în forma unei bibliografii exhaustive, operabil în cercetarea de ordin istoric, lingvistic, sociologic, precum și interdisciplinar. Comunitatea științifică a obținut o bază solidă de documente și materiale cu referire la istoria socială și politică a RSS Moldovenești, care servește drept imbold pentru continuarea/aprofundarea cercetărilor ulterioare în domeniu. În al doilea rând, cercetările științifice materializate, comunicate și diseminate, inclusiv în cadrul emisiunilor radio și TV, editate în reviste publicistice, au relevat și bunele și practici ale învățământului din perioada sovietică, istoria unor personalități notorii care au activat în perioada sovietică în calitate de cadre științifico-didactice și științifice și au ocupat înalte posturi de conducere în sistemul educațional și sovietic, cercetări care pot contribui la pacificarea și armonizarea socială și interetnică în Republica Moldova. Rezultatele cercetărilor constituie, de asemenea, un suport teoretico-științific pentru autoritățile statului, în procesul de îmbunătățire a politicilor educaționale, politicilor de armonizare a relațiilor interetnice în Republica Moldova și de apropiere a celor două maluri ale Nistrului și reintegrare a țării, iar multiperspectivitatea și obiectivitatea cercetării patrimoniului academic universitar contribuie la eficientizarea educației istorice și civice a cetățenilor din Republica Moldova. Cercetările științifice realizate în cadrul proiectului au fost apreciate cu 5 diplome în România și Republica Moldova.

In the second stage, the research was focused on continuing the process of identifying, selecting, photocopying, and classifying documents from national, institutional, and personal archives, as well as on collecting oral history sources. A database of over 1,800 archive files and scanned/photocopied photographs and about 100 audio recordings of interviews with higher education actors during the Soviet period was created. The research results are materialized in: 1 monograph on the project and a scientific contribution to a monograph published abroad, 2 volumes of documents of about 100 c.a. (one of the archival documents and another of oral history) in the Historia Universitaria series, 1 bibliographic work of the research topic, 17 scientific articles published in scientific collections and journals (Category B), 23 abstracts at national and international conferences and 25 papers at national and international conferences. 2 conferences were organized: 1 national with international participation Romanian intellectuals between ideology, academic freedom and nationalism (15.10.2021) attended by 34 researchers from the Republic of Moldova, Romania, and Hungary; the program and summaries of the scientific event were published 1 national conference with the title The Moldovan higher education of journalistic profile before and after the fall of communism (June 25, 2021). The average amount of publication of scientific materials by a scientific researcher is over 4 units per person, above the planned workload. The number of presentations at national and international scientific events of the project executors amounted to 24 units - the same exceeding the planned volume twice, or even more. The scientific and social impact of scientific results is a valuable one from a theoretical point of view, influencing especially the socio-humanities, but it is also reflected in a practical aspect in the social and political sphere. First of all, because working tools have been developed in the form of an exhaustive bibliography, operable in historical, linguistic, sociological, as well as interdisciplinary research. The scientific community has obtained a solid base of documents and materials with reference to the social and political history of the Moldovan SSR, which serves as an impetus for the continuation / deepening of further research in the field. Secondly, the scientific research materialized, communicated, and disseminated, including in radio and TV shows, published in journalistic journals, also revealed the good and practical practices of education in the Soviet period, the history of notorious personalities who activated in the Soviet period as of didactic- and scientific staff and have held high leadership positions in the Soviet educational system. This research can contribute to the social and interethnic harmonization in the Republic of Moldova. The research results also constitute a theoretical-scientific support for the state authorities, in the process of improving educational policies, policies for harmonizing interethnic relations in the Republic of Moldova, and bringing the two banks of the Dniester closer in the process of reintegrating the country. The multiperspectiveness and the objectivity of the research of the university academic patrimony contribute to the efficiency of the historical and civic education of the citizens of the Republic of Moldova. The scientific research made within the project was appreciated with 5 diplomas in Romania and the Republic of Moldova.

19. Recomandări, propuneri

Conducătorul de proiect _____ / (Rotaru Liliana)

Data: _____

LS

Executarea devizului de cheltuieli, conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare nr. 103-PS din data de 04.01.2021

Cifrul proiectului: 20.80009.1606.11

Cheltuieli, mii lei				
Denumirea	Cod		Anul de gestiune 2021	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Remunerarea muncii angajaților conform statelor	211180	388,0		388,0
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii	212100	93,1		93,1
Deplasări în interes de serviciu în interiorul țării	222710	5,4		5,4
Deplasări în interes de serviciu peste hotare	222720	27,8		27,8
Servicii editoriale	222910	79,9		79,9
Servicii de protocol	222920	3,6		3,6
Servicii neatribuite altor aliniate	222990	10,5		10,5
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizitelor de birou	336110	34,6		34,6
Total		642,9		642,9

Conducătorul organizației _____ / (Șarov Igor)

Contabil șef _____ / (Cojocaru Liliana)

Conducătorul de proiect _____ / (Rotaru Liliana)

Data: _____

L.Ș.

Componența echipei proiectului

Cifrul proiectului: 20.80009.1606.11

Echipea proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului)						
Nr.	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Rotaru Liliana	1971	Dr.	0,5 un.	04.01.2021	
2.	Stepanov Georgeta	1969	Dr. hab.	0,5 un.	04.01.2021	
3.	Eremia Ion	1954	Dr. hab.	0,5 un.	04.01.2021	
4.	Xenofontov Ion	1977	Dr.	0,25 un.	04.01.2021	
5.	Burmenco Ludmila	1969	Dr.	0,25 un.	04.01.2021	
6.	Sarov Igor	1967	Dr.	0,25 un.	04.01.2021	
7.	Prisac Lidia	1978	Dr	0,5 un.	04.01.2021	
8.	Șclearuc Sorin	1995		0,5 un.	04.01.2021	
9.	Malacenco Alexandru	1989		0,25 un.	04.01.2021	
10.	Roșca Adrian	1993		0,5 un.	04.01.2021	

Pondereea tinerilor (%) din numărul total al executorilor conform contractului de finanțare	30%
--	------------

Modificări în componența echipei pe parcursul anului 2021					
Nr.	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării
1.					
2.					
3.					

Pondereea tinerilor (%) din numărul total al executorilor la data raportării	30%
---	------------

Conducătorul organizației _____ / (Șarov Igor)

Contabil șef _____ / (Cojocaru Liliana)

Conducătorul de proiect _____ / (Rotaru Liliana)

Data: _____

L.Ș.